

Baltijas valstu reģionālā ķimikāliju kontroles programma

Sistemātiski paņēmieni ar ķimikāliju izmantošanu saistīto problēmu risināšanai uzņēmumos

JANA SIMANOVSKA, BALTIJAS VIDES FORUMS

Baltijas Vides forumš

- Sadarbības projekts starp Baltijas valstu vides ministrijām (kopš 1995. gada)
- Mērķis: atbalstīt Baltijas valstis ceļā uz Eiropas Savienību vides aizsardzības jomā
- Semināri, apmācības, publikācijas
- Kopš 1998. gada: speciāla Ķimikāliju programma

Problēmas risinājums izmantojot ķimikāliju riska pārvaldības instrumentus

- Problēma: Klients - ES uzņēmums – atklāja Baltijas tekstiluzņēmuma produkcijā DEHF.
- Klienta standarti nepieļāva šādas produkcijas izplatīšanu: lūdza pārtraukt DEHF izmantošanu.

Di-(2-etilheksil)ftalāts, DEHF

- **Klasifikācija:** Repr. kat. 2; R60-61
- **Marķēšana:** R: 60-61 S: 53-45

CAS Nr. 117-81-7

Toksisks

Var kaitēt augļa attīstībai

Iespējams kaitējuma risks reproduktīvajām spējām

Ja noticis nelaimes gadījums vai jūtami veselības traucējumi, nekavējoties meklēt medicīnisku palīdzību, ja iespējams, uzrādīt marķējumu

Izvairīties no saskares, pirms lietošanas iepazīties ar instrukciju

Risinājums

- Ķīmikāliju reģistrs
  - DEHF satur apdrukas tintes
- Atbildīgais par riska informācijas iegūšanu
  - sazinājās ar piegādātāju, pieprasīja alternatīvus produktus
- Jauno ķīmikāliju piemērotības pārbaude, riska novērtējums uz darbiniekiem un vidi
- Slēdziens: pieņemama nedaudz zemāka apdrukas kvalitāte, klients piekrīt

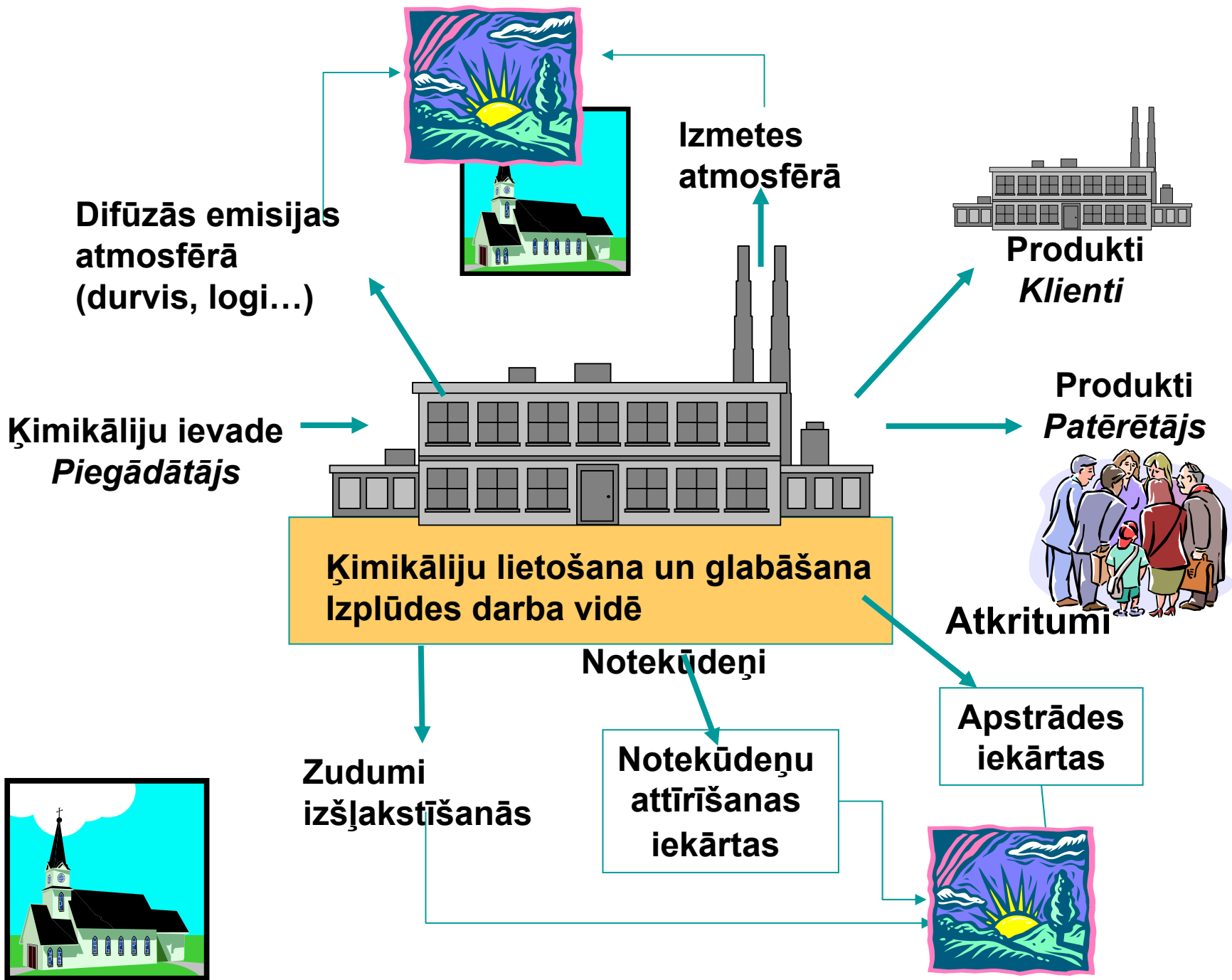

Rezultāts

- Uzņēmums noturēja klientu
- Sasniegts augstāks patērētāju aizsardzības līmenis
- Samazināts risks strādniekiem, kas strādāja ar apdrukas tehniku
  - Pirms tam strādnieki tika paļauti ekspozīcijai, liekot tinti veidnēs un noņemot tekstilizstrādājumus no žāvētāja
- Samazināts videi radītais risks
  - Pirms tam ievērojams daudzums DEHF saturošās tintes nonāca notekūdeņos drukāšanas veidņu tīrīšanas laikā
- Ātras problēmas risinājums

Ķīmikāliju riska pārvaldības mērķis

Novērst vai samazināt cilvēku
un vides ekspozīciju ar
bīstamām ķīmiskajām vielām

Ķīmikāliju riska pārvaldība uzņēmumos 2000-2003

- Atbalstīt uzņēmumus integrētas ķīmikāliju riska pārvaldības sistēmas ieviešanā:
  - Vienoties par pilotprojektu vismaz 10 uzņēmumos;
  - Izstrādāt praktiskas vadlīnijas šī darba veikšanai;
  - Izplatīt un iepazīstināt Baltijas valstu uzņēmumus ar projekta laika iegūto pieredzi un rezultātiem.

Projekta finansētāji ir Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūra, Dānijas Vides aizsardzības aģentūra un Vācijas Vides aizsardzības fonds, Lietuvas Vides ministrija

Projekta īstenošana un dalībnieki

- Projektu īstenoja: Baltijas Vides forums
  - Sadarbībā ar: Igaunijas Līdzsvarotas attīstības institūtu, Firmu L4 no Latvijas, “APINI” no Kauņas Tehniskās universitātes, kā arī vācu, dāņu, zviedru konsultantiem;
- Piedalījās: 12 Baltijas valstu uzņēmumi; no Latvijas:
  - SIA “Tenax” Ltd. – sadzīves ķīmijas ražotājs;
  - RSEZ “REBIR” – metālapstrādes uzņēmums;
  - SIA “Klippan-Saule” Ltd. – tekstilrūpniecības uzņēmums;
  - SIA “Erke” – kokapstrādes uzņēmums.

Analizēt situāciju

Informācijas apkopošana par lietotajām ķimikālijām, to īpašībām, izmantošanas apstākļiem, rezultējošo risku

Nospraust mērķus

Vispārējo mērķu integrācija uzņēmuma politikā un specifisko mērķu integrācija uzņēmuma rīcības plānos

Noteikt pasākumus

Riska samazināšanas iespēju apkopošana, pasākumi ķimikāliju drošas apsaimniekošanas uzlabošanai, izmaksu-ieguvumu analīze un novērtējums, lēmumu pieņemšana

Kontrolēt

Uzstādīto mērķu un pasākumu rezultātu salīdzinājums, panākumu novērtējums

Veikt pasākumus

Iekšējais projekts, atbildību sadalījums un laika grafika noteikšana pasākumu veikšanai, pasākumu ieviešanas organizēšana uzņēmumā

Analizēt

Pilnveidot

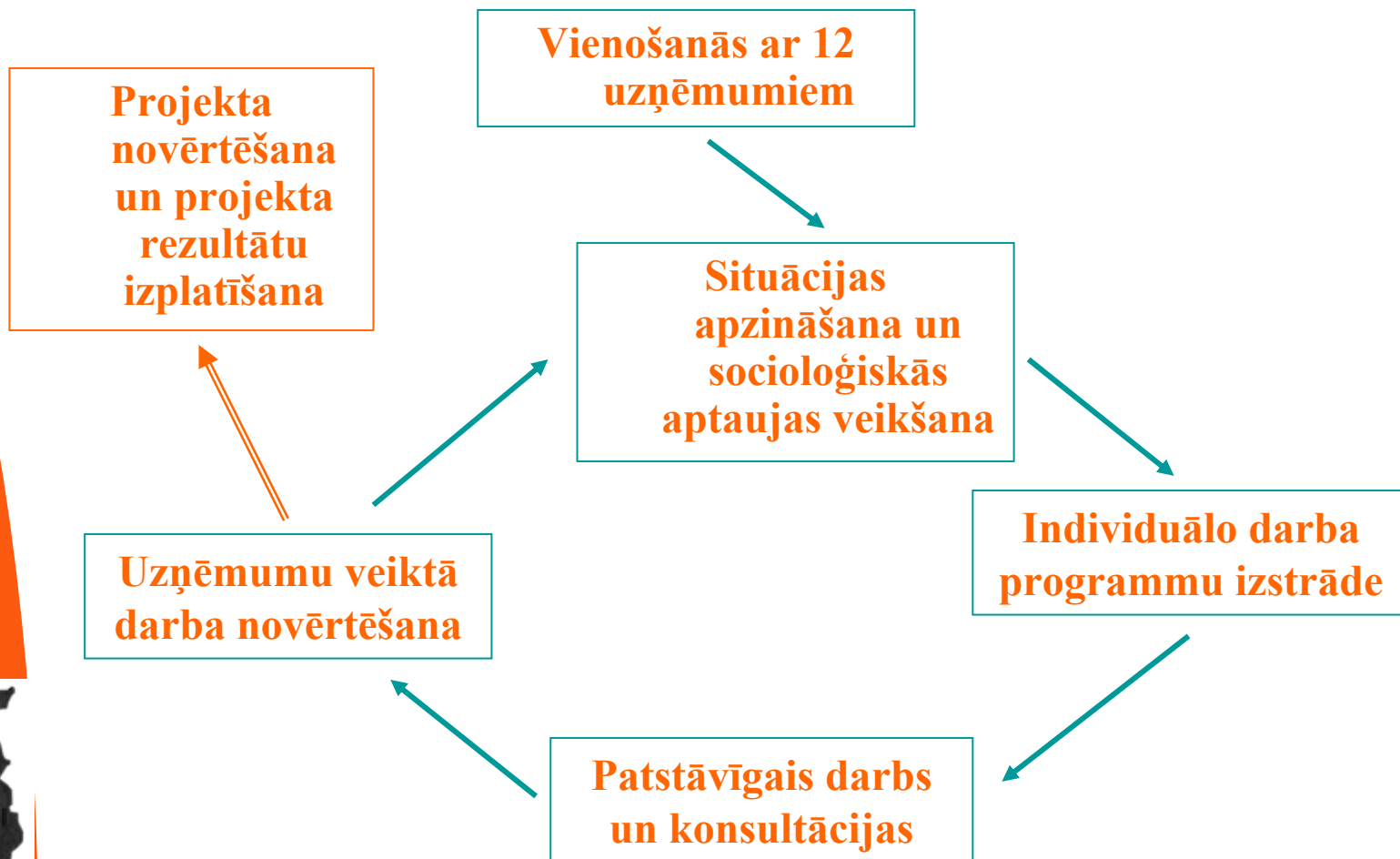
Plānot

Ieviest

Pārbaudīt

Projekta gaita uzņēmumos

Pasākumi par ķīmikāliju riska pārvaldību uzņēmumos

Kopskaitā notika 20 dažādi pasākumi saistībā ar ķīmikāliju riska pārvaldību:

- 4 lieli semināri (piem., par ES un nacionālo likumdošanu, sazināšanos ķīmikāliju piegādes ķēdē);
- 9 nelieli semināri (piem., par ķīmisko vielu riska novērtējums darba vietās);
- 7 apmācību kursi (piem., apmācības par projekta pārvaldību uzņēmumos).

Kimikāliju riska pārvaldības rokasgrāmata

- Iepazīstina ar ķīmikāliju riska “pārvaldības instrumentiem” jeb sistemātiskām metodēm problēmu risināšanai
- Domāta profesionāliem ķīmikāliju lietotājiem – uzņēmumiem, kas izmanto ķīmikālijas tehnoloģiskajos procesos vai arī kā saražoto produktu sastāvdaļas
- Vides, arodveselības un darba drošības jautājumu vadītājiem, atbildīgajiem speciālistiem

1 Ievads rokasgrāmatas lietotājiem

Vispārīgā informācija

2 Ķīmikāliju riska pārvaldību regulējošā likumdošana

3 Integrētā ķīmikāliju riska pārvaldība

4 Projektu vadības pamatprincipi un instrumenti

5 Pašaudits

6 Ķīmikāliju reģistrs

7 Riska informācijas ieguve

8 Likumdošanas prasību apzināšana

Pārvaldības instrumenti

9 Ievads riska novērtēšanā

10 Ar ķīmikālijām saistītā riska novērtējums darba vietās

11 Ar ķīmikālijām saistītā videi radītā riska novērtējums

12 Riska samazināšanas stratēģijas

13 Sadarbība

Vispārīgā informācija

14 Bīstamības kategorijas, iedarbības raksturojumi, drošības prasību apzīmējumi

15 Skaidrojošā vārdnīca

16 Informācijas avoti

17 Kompakt disks

 Ievads

 Vispārīgā informācija

 Pārvaldības instrumenti

 Noderīga informācija

Kas tālāk ?

- **Atkārtots izdevums**
- **Atkārtoti apmācību kursi**
- **Semināri par aktuāliem ar ķīmikāliju pārvaldību saistītiem jautājumiem**

Sazināties ar:

Kristīni Babri, ķīmisko vielu speciālisti

Baltijas Vides forums

Peldu iela 26/28 - 505

Rīga, LV-1050

Tālr. : +371 735 7557

Fakss: +371 750 7071

E-pasts: kristine.babre@bef.lv

<http://www.bef.lv/>

